

Domovinski rat – ispravljanje krive percepcije

Miljenko Brekalo, *PAX CROATORUM – narušene vrijednosti Domovinskog rata*, Osijek – Zagreb, 2019., 190 str.

UDK: 323.1(049.3)

Razmatranjima povjesničara o kvalitetnim spoznajama o esencijalnim znanjima studenata o društveno-političkom uređenju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), velikosrpskoj zamisli na prostoru SFRJ, o uzrocima Domovinskoga rata, ulozi Jugoslavenske narodne armije (JNA) u velikosrpskom projektu, odnosno o događajima 90-ih godina 20. stoljeća i onima koji su prethodili okončanju postojanja druge Jugoslavije te stvaranju samostalne i suverene Republike Hrvatske, donijeli su rezultati znanstvenoga istraživanja provedena u sklopu znanstvenoga projekta *PAX CROATORUM – narušene vrijednosti Domovinskog rata*, kako je autor prof. ddr. sc. Miljenko Brekalo i naslovio knjigu objavljenu 2019. u izdanju Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar i Udruge hrvatskih domoljuba u Osijeku.

Budući da autor u podnaslovu navodi da je riječ o *narušenim vrijednostima Domovinskog rata*, moglo bi se pretpostaviti da se djelo o kojem je riječ može smatrati izvan ruba knjiga koje se bave povijesnom činjenicom raspada SFRJ i Domovinskim ratom vođenim na području Hrvatske. No, nije tako jer je autor putem provedena znanstvenoga istraživanja izričito želio promijeniti krivu percepciju o Domovinskom ratu, stvorenu kod manjega dijela pučanstva te istodobno saznati što studenti diplomskog studija Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku znaju o uzrocima Domovinskoga rata, ratnoj faktografiji i posljedicama.

Valja napomenuti da se ovo djelo po naumu njegova autora, što je i navedeno u „Uvodu“ (17. – 21. str.), izričito bavi Domovinskim ratom koji je potrebno promatrati kroz četiri faze koordiniranih aktivnosti pobunjenih Srba i JNA te kroz sedam

točaka Deklaracije o Domovinskom ratu koja navodi temeljne vrijednosti Domovinskoga rata usmjerene na očuvanje moralnoga digniteta hrvatskoga naroda i svih građana Republike Hrvatske.

U središnjem dijelu ove knjige, koji je naslovljen „Struktura znanstvenog istraživanja“ (29. – 89. str.), izneseni su rezultati provedeni među 1.091 studentom preddiplomskoga studija Sveučilišta u Osijeku, koji su odgovarali na 30 pitanja, a svako je pitanje imalo šest ponuđenih odgovora od kojih je samo jedan pravovaljan. Tako je nastala opsežna panorama pitanja (*Društveno-političko uređenje SFRJ, Politička pripadnost rukovodnog kadra u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, Politička pripadnost zapovjednog kadra u JNA, miliciji i Službi državne sigurnosti, Politička nastava u JNA, Službeni jezik u SRH, Funkcije predsjednika SFRJ, Članstvo u Savezu socijalističke omladine, Karakter obrazovanja u SRH, Financijska pomoć nerazvijenim republikama SFRJ, Financijski doprinos republika u saveznom proračunu, Karakter Domovinskog rata, Pozicija nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, Granice tzv. Velike Srbije, Uloga JNA u Domovinskom ratu, Razoružavanje Teritorijalne obrane u Republici Hrvatskoj, Flota Ratne mornarice JNA nakon raspada SFRJ, Zrakoplovstvo*

JNA nakon raspada SFRJ, Vojni potencijali Republike Hrvatske početkom Domovinskog rata, Legalitet naoružavanja Republike Hrvatske, Masovni ratni zločini u Republici Hrvatskoj, Društveno-političko uređenje Republike Hrvatske, Odnos oficijelne vlasti Republike Hrvatske prema etničkim skupinama, Status manjina u strukturi zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj, Status braniteljske populacije u Republici Hrvatskoj, Demografski gubici tijekom Domovinskog rata u Osijeku, Ratna odšteta uplaćena Republici Hrvatskoj, Odnos Republike Srbije i Republike Crne Gore prema nestalim osobama u Republici Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata, Odnos oficijelnih vlasti Republike Srbije prema oružanoj agresiji na Republiku Hrvatsku, Istraživanje vrijednosti Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj, Utjecaj braniteljske populacije na hrvatsku vlast) s tablično izraženim odgovorima i strukturalnim krugom. Ta panorama pitanja i odgovora svakako je zanimljiva i promatraču jer će u ovome dijelu, priređenom i pedantno vođenom metodologijom, naći obilje podataka, pristupa i razrada navedene tematike koja je bila i tematika jedinstvene bivše države SFRJ, ali i srži snaga i smjer rastakanja i konačna rasapa te državne tvorine te legaliteta i vrijednosti Domovinskoga rata i odjeka navedenih

zbivanja u novonastaloj Republici Hrvatskoj.

Zaključni je dio ove hvalevrijedne knjige autor naslovio „Rezultati znanstvenog istraživanja“ (153. – 156. str.) u kojem se sažeto i jasno opisuju odgovori studenata ispitanika na zadana pitanja dajući sliku njihova znanja, odnosno neznanja.

Proučavanjem knjige stječe se dojam da autor čitatelja vodi kroz obilno štivo tako da se on kroz njega ne kreće po načelu prosuđivanja prije nego što se shvati i da ne postavlja pitanje prije nego što je posve siguran da zaista to što pita jest pitanje o biti stvari, ali i da ne smetne s uma kako će trebati prosuđivati o onome što sama provedena anketa donosi. Takav pristup ovom djelu osječčkoga povjesničara i pravnika prof. ddr. sc. Miljenka Brekala, koji je i sam sudionik Domovinskoga rata i sudionik društveno-političkih zbivanja prije njega u SFRJ, cijelo provedeno istraživanje i potom njegovo djelo izvlači iz užih okvira zbivanja na području bivše države, a s obzirom na tematiku u promatranu razdoblju dobivene i iznesene rezultate bezuvjetno stavlja u mnogo širi kontekst. Jedan od njih tiče se opće uloge navedene populacije (studenti preddiplomskoga studija) u današnjem svijetu, što je kao tema desetljećima veoma obilno korišteno, a svjedoči o

proturječnostima o političkim zbivanjima vezanima uz Domovinski rat i rušenje SFRJ. Stoga smatram da je ova knjiga vrijedno djelo potpune pozornosti svakog zainteresiranog čitatelja, a pogotovo povjesničara.

Na kraju treba naglasiti da je knjiga pisana dvojezično, tj. i na hrvatskome i na engleskome jeziku, a zaključni je dio preveden uz engleski jezik i na francuski, njemački, talijanski i ruski jezik.

Zlata Živaković-Kerže
zkerze@yahoo.com